

Corona maatregelen *Kinderboerderijen, van gesloten naar anderhalve meter 'open'*

Terug naar normaal, dat is een kwestie van de lange adem, zei Minister-president Mark Rutte op 7 april 2020. Volgens hem moeten we zoeken naar het 'nieuwe normaal' in de anderhalvemeter samenleving.

Dit algemene protocol voor de kinderboerderijen in Nederland is tot stand gekomen in een goede samenwerking tussen de vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland (vSKBN) en Kinderboerderijen Actief.

Kinderboerderijen werken toe naar een gefaseerde en verantwoorde openstelling van de locaties. Naast de 1,5 meter maatregel zullen de boerderijen elke nieuwe stap baseren op de geldende adviezen van het RIVM in samenhang met de maatregelen van de regering en overheden.

Na een lange periode van gesloten scholen, geen bezoeken aan opa en oma en zoveel mogelijk binnen blijven is het van groot belang dat kinderen (en volwassenen) weer zinvol en ontspannen buiten bezig kunnen zijn. Een kinderboerderij is hiervoor een plek bij uitstek, vooral omdat de meeste kinderboerderijen in of bij de eigen woonsituatie te vinden zijn. Hierdoor komen bezoekers lopend, fietsend of met de eigen auto en ontstaat er geen extra druk op het openbaar vervoer. Verder kunnen de kinderboerderijen na de lastige coronamaanden weer een ontmoetingsplaats gaan bieden voor de mensen uit de buurt. Die mogelijkheden zullen in het begin nog beperkt zijn vanwege de strenge eisen waaraan moet worden voldaan, maar belangrijk is dat er weer ruimte komt om elkaar te ontmoeten en ervaringen te delen.

Hierbij mogen we de sociaal kwetsbare groepen niet vergeten, zoals bejaarden, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en (zeker nu) revaliderende buurtbewoners.

Kinderboerderijen bevorderen de leefbaarheid in de omgeving en hebben dus juist nu een grote aanvullende waarde op de samenleving.

Om de kinderboerderijen weer te mogen en kunnen starten leggen we een duidelijk plan op tafel. Daarin laten we zien hoe de heropening op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden, kijkend naar zowel de bezoekers als de medewerkers. De inbreng van onze leden is hierbij onmisbaar. Immers, zij zijn de mensen die straks aan de gang gaan met de plannen en protocollen die worden opgesteld. Daarnaast is de uitwisseling van kennis en kunde (ook met relevante organisaties van buiten de sector) van essentieel belang voor een goed, degelijk onderbouwd en geaccepteerd plan.

In dit document worden de meningen uit het werkveld in beeld gebracht, gekaderd en geduid. Zo moet voor alle betrokkenen (medewerkers uit de sector, beleidsmakers, bepalers en betalers) een goed beeld ontstaan van de oplossingen, de normen die gehanteerd moeten worden en de aanpak van en voor de sector.

Dit document dient als kader voor alle kinderboerderijen* in Nederland die de stap willen maken naar openstelling in de periode waar Corona maatregelen van de landelijke overheid van toepassing zijn.

* in Nederland is het begrip kinderboerderijen het meest ingeburgerd, maar lokaal worden benamingen als stadsboerderij, wijkboerderij, buurtboerderij, steede, dierenweide ook gehanteerd voor deze publieksgerichte en educatieve voorzieningen in steden en dorpen.

Alle kinderboerderijen in Nederland zullen aangesproken worden op verantwoord handelen en krijgen dus te maken krijgen met deze kaders.

Ook voor de kinderboerderijen is #SamenSterk een begrip dat nu gehanteerd wordt. Samen vinden we een weg naar een verantwoorde openstelling.

Namens vSKBN

Connie Raaijmakers

Namens Kinderboerderijen Actief

Hans de Rijk

Uitgangspunten

- Alle aanpassingen moeten passen binnen de gestelde normen van de landelijke overheid
- Openstelling, in welke vorm dan ook, moet verantwoord zijn.
- Openstelling, in welke vorm dan ook, mag geen extra risico opleveren voor medewerkers en bezoekers
- Er moet voorkomen worden dat er een (te) grote toeloop ontstaat bij de kinderboerderij. Gezinnen/huishoudens moeten echter wel gezamenlijk de boerderij kunnen bezoeken
- De maatregelen zijn tot stand gekomen in overleg en samenwerking met kinderboerderijen en worden helder en eenduidig gecommuniceerd naar de (potentiele) bezoekers.

Fases van 'gesloten naar anderhalve meter open'

Het proces naar een verantwoord heropening gaat in een aantal fases en stappen. Die stappen kunnen soms naast elkaar lopen, maar een overgang naar een volgende fase moet een duidelijk (landelijk en/of lokaal) moment zijn.

Fase 1: in het donker

(actie vSKBN/Kinderboerderijen Actief)

Stap 1: Opstellen van een duidelijk plan voor en met de kinderboerderijen met kaders en richtlijnen voor uitvoering, aangevuld met praktische voorbeelden en een duidelijk communicatieplan.

Stap 2: Overleg met relevante andere sectoren en kennisorganisaties en met de landelijke en lokale overheid om het opgestelde plan te toetsen en vast te stellen.

Fase 2: eerste lichtpuntjes

(actie kinderboerderijen)

Lokaal wordt de minimale bezetting die gehanteerd werd bij de start van de maatregelen iets (maar nog steeds verantwoord) opgeschaald. Zo werken we toe naar een verantwoorde openstelling.

Fase 3: meer licht

(actie kinderboerderijen)

Beperkte opening van het buitendeel van de kinderboerderijen. In veel gevallen blijven de stallen en een eventueel aanwezig horecadeel gesloten. Een uitgifteloket kan onder voorwaarden geopend zijn, maar alleen als er geen zitgelegenheid (terras) aanwezig is.

Fase 4: zon breekt door

(actie kinderboerderijen)

Situatie als in fase 3, maar nu zijn de stallen en horeca (beperkt) geopend. De horeca volgt het relevante protocol voor de horeca.

Fase 5: einde van de tunnel

(actie vSKBN/Kinderboerderijen Actief)

Reguliere opening. Deze fase begint pas als alle Coronamaatregelen in Nederland opgeheven zijn.

Onderdelen protocol

Uiteraard zijn de door de overheid gestelde kaders ook voor kinderboerderijen leidend. Op de voor kinderboerderijen belangrijke thema's gaat dit protocol verder in. We beschrijven de situatie en eventueel het kader waarbinnen gehandeld moet worden en feiten die eraan ten grondslag liggen.

De hoofdthema's zijn:

- Personeel en organisatie
- Openstellingsmomenten
- Dieren
- Informatievoorziening
- Horecadeel / versnaperingen / verkoop
- Handhaving
- Afspraken met leveranciers

Geldende richtlijnen RIVM algemene maatregelen tegen coronavirus

De richtlijnen zijn te vinden op [de website van Rijksoverheid](#)

Verantwoordelijkheden t.a.v. bedrijven en organisaties.

Op de website van de Rijksoverheid worden richtlijnen en adviezen gegeven voor werkgevers en ondernemers t.a.v. maatregelen. [Zie deze link](#)

Advies EHBO en reanimatie in Coronatijd

Adviezen Rode Kruis t.a.v. EHBO zie [link](#)

Advies Hartslagnu.nl t.a.v. reanimatie door burgerhulpverleners [zie link](#)

Uitwerking per onderdeel

Personeel en organisatie

Goed werkgeverschap is de basis voor een goede en verantwoorde openstelling van de kinderboerderij. Medewerkers moeten oprecht een goed gevoel hebben bij de stappen hier naar toe en er moeten goede afspraken zijn over het behandelen van hun signalen uit de praktijk. Zij moeten zich gesteund weten op momenten dat onverwachte zaken zich voordoen.

Iedere kinderboerderij is anders georganiseerd en moet hierin zijn eigen keuzes en afspraken maken. Het is wel belangrijk dat per boerderij vastgelegd wordt wie in deze speciale situatie bepaalde verantwoordelijkheden heeft en welke afspraken van toepassing zijn. Deze afspraken moeten passen binnen het kader van de algemeen geldende maatregelen (bijv afstand, risicogroepen en ziekteverschijnselen).

Er moeten keuzes gemaakt worden over de inzet van (vaste) werknemers, vrijwilligers, stagiaires, zorgcliënten, sociale werkvoorziening, taakstraffers, etc.

Belangrijke bepalingen voor iedere organisatie:

1. Per organisatie is een corona-verantwoordelijke (en een vervanger) aangesteld. Deze is aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de toetsing van alle bepalingen en het toepassen van aanvullingen. Hij/zij deelt ervaringen binnen de organisatie en is aanspreekpunt voor externen.
2. Tijdens openstelling van de boerderij is er altijd iemand aangesteld als verantwoordelijke voor het naleven van de afspraken door medewerkers en bezoekers. Hij/zij spreekt medewerkers en bezoekers indien nodig aan en kan ze bij ziekteverschijnselen naar huis sturen. De ervaringen worden dagelijks kort geregistreerd en kunnen worden ingezien door het bevoegd gezag.
3. Werkzaamheden waarvan de aard van het werk het toelaat, worden zoveel mogelijk vanuit huis gedaan.
4. In ruimtes waar dit nodig is, zijn persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar, zoals een kuchschermbeschermer, handschoenen en indien van toepassing een bril.
5. Medewerkers en vrijwilligers krijgen een uitgebreide instructie over de manier waarop het protocol moet worden uitgevoerd.
6. Medewerkers krijgen de instructie dat zij bezoekers moeten (laten) aanspreken op ongewenst gedrag bij overtreding van de regels.
7. Er wordt zoveel mogelijk in vaste teams gewerkt en er is voldoende onderlinge ruimte tijdens de pauzes, bijvoorbeeld door te pauzeren in kleinere groepen of in een grotere ruimte.
8. Updates op deze afspraken worden zo snel mogelijk gecommuniceerd.

Openstellingsmomenten

Aantal bezoekers per oppervlakte

Er moet per boerderij vastgesteld worden hoeveel personen er maximaal tegelijkertijd toegelaten kunnen worden, kijkend naar de 1,5 m-regel.

Er wordt gekeken naar het oppervlak dat voor bezoekers beschikbaar is. Bij de buitenruimte kan rekening worden gehouden met verhard/half verhard oppervlak (erf en/of verharde deel weide). De binnenruimte zal zeker in de beginfase zeer beperkt zijn of als werkterrein van medewerkers zelfs geheel afgesloten voor bezoekers.

De norm is 20 m² per persoon. Hierbij worden alle aanwezigen meegeteld: volwassen bezoekers, kinderen en medewerkers. Dit is echter een algemene norm die elke boerderij beoordeelt op haalbaarheid en indien nodig of gewenst aanpast aan de eigen omstandigheden.

Voor kinderen tot 12 jaar is de boerderij alleen toegankelijk als ze begeleid worden door een meerderjarige die ervoor zorgt dat de maatregelen worden nageleefd. Op een aantal plekken op het terrein (speelgelegenheid en weides) kunnen kinderen zich onder toezicht van een meerderjarige vrij bewegen.

Er moet per locatie worden gekeken of de bestaande openingstijden wel of niet worden aangepast. Medewerkers moeten de werkzaamheden goed kunnen verrichten zonder dat de 1.5m-regel daarbij in het gedrang komt. Gezien de beperkte menskracht en de grote bezoekersaantallen die we verwachten, kan besloten worden de openingstijden te beperken.

Hoe houd je het aantal aanwezige bezoekers in de hand?

Dit is een lastig klus, vooral omdat bezoekers meestal onaangekondigd met het gezin naar de boerderij komen. Daarnaast willen we grotere drukte en conflicten bij de ingang voorkomen. Het is dus heel belangrijk dat we het aantal personen versus de beschikbare ruimte en routing goed in de gaten houden.

Goede suggesties hiervoor komen vooral vanuit het werkveld en zijn te vinden op www.vskbn.nl www.kinderboerderijenactief.nl/corona.

Te denken valt bijvoorbeeld aan:

- Via digitale hulpmiddelen bezoekers in staat stellen om vooraf de drukte op de boerderij te checken
- Verkeerlicht/bord bij de ingang plaatsen (groen = plek genoeg, oranje = korte wachttijd, rood = 'kom later terug')
- Zoals supermarkten mandjes en karretjes inzetten, kunnen wij gebruik maken van reeksen halsnummers voor dieren (evt. in verschillende kleuren). Deze zijn goedkoop en makkelijk te reinigen

Routing op het terrein

Om de anderhalve meter afstand tussen personen op het terrein goed te kunnen waarborgen moeten er looproutes aangegeven worden. Voor speelplekken en weides kan aangegeven worden hoeveel mensen (volwassenen/kinderen) daar maximaal aanwezig kunnen zijn.

Aanbod desinfectiemiddelen

Er zijn desinfectiemiddelen aanwezig, in ieder geval de bij in- en uitgang en indien mogelijk ook bij de toegang tot de weides.

Een overzicht van desinfecterende middelen die hiervoor kunnen worden gebruikt is te vinden via: www.ctgb.nl/onderwerpen/coronavirus--desinfectie/welke-desinfectiemiddelen-mag-ik-gebruiken

Verblijfsduur

Om zoveel mogelijk mensen de gelegenheid te geven de locatie te bezoeken kan bezoekers op drukke tijden gevraagd worden hun verblijf te beperken tot een bepaalde tijdsduur. Deze duur kan per locatie verschillen, wij adviseren op die momenten hiervoor één uur aan te houden. Wij gaan ervan uit dat dit in de meeste gevallen voldoende is. Daarbij speelt ook het gebrek aan voorzieningen (bijv. wc's) een rol.

Digitale hulpmiddelen en de kleur van de halsnummers zijn mogelijkheden om een tijdslot aan te geven.

Gebruik binnenruimte door bezoekers

Het gebruik van de binnenruimte is afhankelijk van de mogelijkheden voor het creëren van afstand. Dit geldt zowel voor een stal als voor andere binnenruimtes. Voor plekken waar bezoekers kunnen gaan zitten om bijvoorbeeld iets te eten of drinken moet rekening worden gehouden met de beperkende regels voor de horeca.

Als er geen duidelijke routing en afstand tussen personen gegarandeerd kan worden zal de binnenruimte afgesloten zijn voor bezoekers.

Als derden de locatie gebruiken voor hun werkzaamheden of activiteiten zullen hiermee sluitende en passende afspraken gemaakt moeten worden. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Hygiëne voorzieningen

Op de locatie moet een duidelijk hygiëneprotocol zijn waarin beschreven staat op welke wijze ontsmet wordt, welke onderdelen ontsmet worden, met welke middelen en hoe vaak. Het is ook belangrijk dat bij essentiële onderdelen voor bezoekers aangegeven staat op welke wijze dit gebeurt.

Op strategische plekken adviseren wij om een desinfectiemiddel neer te zetten zodat mensen hun handen kunnen desinfecteren. Indien mogelijk is er ook een handenwasvoorziening beschikbaar voorzien van zeep en papieren handdoekjes.

Gebruik wc of niet

Het gebruik van een toilet op locatie lijkt extra kans te geven op besmettingen. Wij adviseren daarom gedurende de komende periode de wc gesloten te houden voor bezoekers. Dit moet duidelijk gecommuniceerd worden, zodat bezoekers er van tevoren (liefst voor hun bezoek) van op de hoogte zijn. Wij vragen hierbij extra aandacht voor mensen met een beperking. Heldere communicatie moet ervoor zorgen dat zij voorafgaand aan het plannen van een bezoek weten welke voorzieningen beschikbaar zijn.

Het ontbreken van een toilet levert voor bepaalde doelgroepen zeker een beperking op en ook zullen er zullen gevallen zijn van 'hoge nood'. Wij gaan ervan uit dat boerderijen deze problemen kunnen oplossen.

Alleen als een locatie voldoende capaciteit aan toiletvoorzieningen heeft voor gebruik door medewerkers en bezoekers en tevens een hoge en adequate reinigingsfrequentie kan garanderen, kan overwogen worden om de toiletten voor bezoekers open te stellen.

Lessen voor het onderwijs

Nu het basisonderwijs weer op gang komt, komen er mogelijk weer verzoeken vanuit het onderwijs voor lessen op de kinderboerderij. Wij adviseren de boerderijen om met de school de mogelijkheden te bespreken en daarbij rekening te houden met de beperkende maatregelen en hygiëneregels van de boerderij en de richtlijnen van het RIVM t.a.v. het onderwijs. Belangrijk is tevens om de desinfectie van gebruiksmaterialen in beeld te hebben.

Een overweging kan zijn om overig bezoek tijdens een les niet toe te laten op het terrein.

NME centra

Vooralsnog blijven NME centra, tentoonstellingsruimten, bibliotheken en musea tot 20 mei gesloten. Bij (gedeeltelijke) openstelling gelden voor NME centra grotendeels dezelfde maatregelen als voor kinderboerderijen. Wel zullen zij vaker te maken hebben met hygiënemaatregelen m.b.t. bijvoorbeeld lesmateriaal en gastlessen.

Het GDO (Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen) heeft speciaal voor NME-centra een protocol ontwikkeld. Dit is te vinden op

<https://vereniginggdo.nl/wp-content/uploads/2020/05/Richtlijnen-coronavirus-NME-centra-vs3-30-4-2020.pdf>

Geen activiteiten / bijeenkomsten

Tot 1 september zijn vergunning-plichtige evenementen niet toegestaan. De meeste activiteiten die kinderboerderijen organiseren op eigen terrein vallen niet onder deze categorie. Deze regel is echter bedoeld om te voorkomen dat grotere groepen mensen bij elkaar komen. Daarom raden wij ook het organiseren van (kleine) evenementen af waarbij mensen zich 'verzamelen' op de locatie. Speur- of ontdekkingstochten die passen binnen een geplande routing zijn wel mogelijk.

Met eventuele medegebruikers van de locatie moeten goede afspraken worden gemaakt over het organiseren van activiteiten. Ook deze activiteiten moeten passen binnen de geldende coronamaatregelen en de optelsom van activiteiten mag niet leiden tot overtreding van deze regels. Deze afstemming en het maken van keuzes moet lokaal gebeuren en worden vastgelegd in het openstellingsdocument van de locatie.

Bezoekers die meehelpen?

Een kinderboerderij is een belevingsplek en mee kunnen doen is daarbij een basisuitgangspunt.

Onder de Corona maatregelen is het minder makkelijk om bezoekers te laten meehelpen bij werkzaamheden op de kinderboerderij (schoonmaken, voeren, etc). Per locatie wordt een afweging gemaakt waar bezoekers in deze periode kunnen meehelpen. Daarbij wordt ook de desinfectie van gebruikte materialen meegenomen.

Volgende afstand bij zitplekken

Bij vaste banken worden bezoekers op een vriendelijke manier geïnformeerd over de 1,5 m afstand (bijvoorbeeld d.m.v. stickers). Losse zitelementen kunnen uit elkaar worden gezet of tijdelijk worden weggehaald om groepsvorming en onnodige obstakels op de routing te voorkomen.

Speeltoestellen

Er moet extra zorg zijn voor goede hygiëne door speeltoestellen en speelmaterialen regelmatig te desinfecteren. Indien nodig worden speeltoestellen afgesloten.

Losse spelmaterialen vragen extra werkzaamheden i.v.m. ontsmetting en geven minder controle op de verblijfsduur. In veel gevallen is het daarom verstandig om ze tijdens de periode van de extra maatregelen weg te halen.

Dieren

Dieren hanteren

Er is op dit moment geen wetenschappelijk bewijs dat de coronabesmetting overgebracht kan worden via dieren. Vanuit dit gegeven zouden dieren (cavia / konijn) dus in de daartoe bestemde knuffelhoeken gehanteerd kunnen worden. Echter, vanwege de 1,5 meter regel kunnen de medewerkers niet helpen bij het hanteren van de dieren of ingrijpen als dat nodig is. Daarom adviseren wij om het hanteren gedurende de corona maatregelen niet aan te bieden of tot een minimum te beperken.

In de weide bij de dieren

Kinderen tot 12 jaar kunnen zich onder toezicht van een meerderjarige vrij bewegen in de weides. Voor volwassenen geldt ook hier de 1,5 meter regel. Als dit laatste problemen oplevert, kan de boerderij besluiten de weide (tijdelijk) te sluiten.

Bij de ingang van de weide wordt aangegeven hoeveel volwassenen en kinderen zich tegelijkertijd in de weide mogen bevinden.

Waar mogelijk wordt een aparte in- en uitgang gecreëerd om onnodig passeren te voorkomen. In andere gevallen wordt duidelijk aangegeven hoe bezoekers de weide moeten in- en uitgaan.

Overdracht besmetting door dieren

LNV heeft hierover gemeld dat met de kennis van nu het risico voor mensen op besmetting met CoV-2 via dieren (en dan met name via katten) verwaarloosbaar wordt geacht. Er zijn volgens dit advies geen aanvullende maatregelen nodig, omdat de epidemie op dit moment gedreven wordt door mens-mens-transmissie.

Meer informatie op de site van de RIVM, [link](#).

Informatievoorziening

Rustig of druk?

Op elke boerderij is bekend wanneer de bezoekpieken zijn en op welke momenten het rustiger is. Het is belangrijk om deze informatie te delen met bezoekers. Ook kan het voorkomen dat er op te drukke momenten geen openstelling kan zijn om te grote toeloop en te lange wachtrijen te voorkomen. Dit moet lokaal afgewogen worden en is ook afhankelijk van de weersomstandigheden.

Hesjes / T-shirts voor medewerkers met duiding afstand

Bij de supermarkten heeft het hesje met de aanduiding om afstand te houden zijn intrede gedaan. Dit zorgt voor extra alertheid bij bezoekers. Het verdient aanbeveling om ook de medewerkers en vrijwilligers van de kinderboerderij zo'n hesje te geven. Niet alleen worden bezoekers nogmaals gewezen op de maatregel, maar ook is hiermee duidelijk wie werkzaam is op het terrein. Bezoekers vinden zo sneller en beter een aanspreekpunt voor hun vragen.

Informatie bij ingang

Bij de ingang van de kinderboerderij staat heel duidelijk aangegeven welke extra huisregels in deze periode van toepassing zijn. Het is handig om hiervoor zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande pictogrammen en aan te sluiten bij oplossingen van anderen.

Een uitdagende uitvoering van pijlen (bijv. in de vorm van pootafdrukken) ziet er aantrekkelijk uit en bevordert een vlotte routing.

Heldere boodschap on- en offline

Om bezoekers snel en goed te informeren over de aangepaste maatregelen is overzichtelijke en liefst eenduidige informatie van groot belang. Dit kan op een fysieke manier (flyer en poster), maar ook online via website, sociale media, nieuwsbrieven, etc. De instructies zijn belangrijk en moeten dus ook voor anderstaligen en laaggeletterden goed herkenbaar zijn (minimale tekst en veel pictogrammen). Mogelijk kan er een format ontwikkeld worden met standaard informatie die naar gelang de situatie deels aangevuld / aangepast kan worden.

Campagne kinderboerderijen

Een campagne die bezoekers vertelt onder welke voorwaarden ze een kinderboerderij kunnen bezoeken: die moet gezamenlijk worden georganiseerd. Liefst ondersteund met een kort en makkelijk te delen filmpje, met ondertiteling en zo duidelijk dat het ook te begrijpen is voor anderstaligen. Bij informatie uitingen is het belangrijk te benadrukken dat bij een bezoek aan de kinderboerderij weinig of geen beroep wordt gedaan op het openbaar vervoer. Omdat de meeste kinderboerderijen in de buurt van woonwijken zijn gesitueerd komen bezoekers meestal lopend, met de fiets of met de eigen auto.

Bepaalde doelgroepen een bezoek even ontraden of speciaal uurtje

Voor personen in de risicogroepen kan het verstandig zijn om voorlopig de kinderboerderij niet te bezoeken. Een 'speciaal uurtje' biedt voor sommige wellicht een oplossing.

'Vragenuurtje'

Bezoekers hebben ook in deze omstandigheden vragen over gewone kinderboerderijzaken of over de speciale maatregelen. Een extra dagelijks of wekelijks (online) vragenuurtje maakt het makkelijker om dit op afstand te regelen

Horecadeel / versnaperingen / verkoop

Pas bij een succesvolle invoering van fase 3 worden voorbereidingen getroffen voor fase 4. Er zullen aanvullende maatregelen genomen moeten worden op de gebruikelijke hygiëneprotocolen voor het aanbieden van versnapering en horeca. Je kunt hierbij denken aan:

- Zo veel mogelijk betalen met pin / reinigingsprotocol
- Afschermen kassa
- Routing langs afhaal loket, hoe voorkom je opstoppingen en wachtrijen
- Gebruik handschoenen
- Afstand tussen zitplekken
- Waar worden de producten genuttigd (alleen afhaal mogelijkheid en wandelend nuttigen op de locatie).
- Afstandduiding voor betaal- en afhaaloket
- Bediening op afstand en vuile vaat afhandeling

De komende periode zullen er concepten en werkwijzen ontwikkeld worden in de reguliere horeca die het opstarten van fase 4 op de kinderboerderij eenvoudiger maken.

Handhaving

Wat doe je als bezoekers aanwijzingen niet opvolgen?

Het overgrote deel van de bezoekers zal begrip hebben voor de aanwijzingen en zich er ook naar gedragen. Een kleiner deel zal een vriendelijke 'aanmoediging' nodig hebben om te begrijpen dat opvolging van de aanwijzingen nodig is om de voorziening weer open te hebben en te houden. Medewerkers moeten vooraf duidelijk geïnstrueerd worden over de aanpak van bezoekers die zich na (herhaald) aanspreken toch niet houden aan de afspraken. Dit kan per locatie en / of stad verschillen maar moet ter bescherming van de medewerkers wel voor openstelling goed geregeld zijn. De kinderboerderij is verantwoordelijk voor de orde en veiligheid op de boerderij en voor het naleven van deze gedragsregels. In noodgevallen kan de boerderij een beroep doen op handhaving door de overheid, net als bij een geweldsincident of overlast.

Afstemming met handhaving / handhavers

Voordat een kinderboerderij weer open gaat in de anderhalve meter samenleving is afstemming met de lokale overheid (gemeente) essentieel. Daarbij wordt getoetst of aan alle voorwaarden is voldaan en worden afspraken gemaakt over situaties waarbij opgetreden moet worden door handhavers.

Afspraken met leveranciers

Het is belangrijk om met alle leveranciers voor aflevering van goederen goede afspraken te maken over de nieuwe situatie met aangepaste openstelling en corona maatregelen. Dit is ook in het belang van de leverancier en zijn/haar medewerkers. Je moet hierbij denken aan:

1. Houd bij afleveren 1,5 meter afstand.
2. Meld een kwartier van tevoren wanneer je arriveert.
3. Draag handschoenen.
4. Spreek van tevoren af waar de spullen geplaatst worden – welke ingang of losplek wordt gehanteerd
5. Overweeg bezorging tot de deur.

Praktische hulpmiddelen

Deze worden nader ontwikkeld in samenwerking met het werkveld.